

HI-FI KONCERT U VAŠEM STANU

Piše:
Dušan Dragović

Put do ploče

Teoretsko objašnjenje i praktične upute kako upotrebljavati HI-FI uređaje

Pitanje je li stariji gramofon ili ploča, slično je pitanju je li prije postala kokoš ili jaje. Za nas koji smo objavili veliki diskofilski marš — ploča prethodi gramofonu. Sve što ćemo kasnije zahtijevati od gramofona u cijelosti je funkcija ploče.

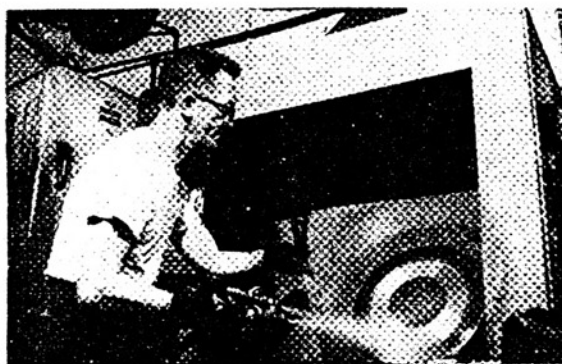
Zato, završimo najprije priču o ploči!

Pošto rezač izreže pozitivni unikatni otisak glazbe s magnetofonske vrpce, tj. izmodulira brazde na njeznoj, acetatnoj ploči, dalja manipulacija tim dragocjenim prazorom komercijalne ploče delikatnija je čak i od one koja se primjenjuje kod najfinijeg draguljara. I najmanji slučajni potez noktom može biti fatalan. A ipak, mora se raditi vrlo brzo jer se neke komponente laka dosta brzo isparavaju pa acetatna ploča postaje suha i krta. Većina ambicioznih kompanija zato i ne uskladištava ovu ploču kad jednom izvrši svoju funkciju. Nakon vrlo detaljnog mikroskopskog kregleda ploča se s najvećom pažnjom ispire, u dva ciklusa, blagim deferdžentom. No, još uvijek ovaj prvi pozitiv nije spreman za drugi korak — da dađe prvi negativ. Budući da za taj korak mora biti podvrgnut elektropremazivanju, tzv. galvanizaciji, a lak nije provodnik elektriciteta, mora se popraštiti finim nanosom srebra. Kao što vidite na slici, to se može učiniti ručno, a operacija ne traje duže od 3 minute. Tek kad je pozitiv posrebran ravnomjerno po čitavoj površini može se poduzeti drugi korak. Sada se acetatna ploča, s lica posrebrana, utapa u rotaciono korito ispunjeno pjenušavom zelenom rastopinom nikla, gdje se u toku tri sata obloži dovoljnom naslagom nikla. Nakon ispiranja, dvije strane ovog impozantnog sendviča pažljivo se odlijepe rukom. U jednoj ruci ostane čista prvobitna acetatna ploča,

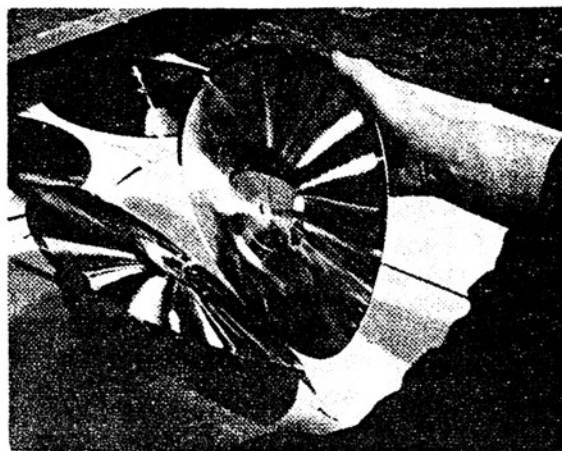
a u drugoj njezin negativni otisak, koji je s lica srebrni a s leđa niklan. Taj negativ s pravom nazivaju »master«, jer je on doista gospodar daljnje sudbine procesa.

Pošto se »master« podvrgne nizu kemijskih ispiranja, obloži se niklom, i to je — treći korak. I ovaj puta sendvič se odlijepe. U jednoj ruci ostane »master« negativ, i da-

lje srebrni s lica, a u drugoj niklana matrica, nazvana »majka«, koja je ustvari točna kopija originalnog, prvobitnog acetata. Prema tome, matrica »majka« također je pozitiv, a kako se od pozitivne ne može dobiti komercijalna ploča, koja je također pozitiv, slijedi, nakon čišćenja matrice parom, još jedna operacija — četvrti korak. No njemu

Ručno poprašivanje nanosom srebra, koje prethodi galvanizaciji.

Prvi negativ »master«, srebrni s lica, odljepljuje se od niklane matrice »majke«.

prethodi najkritičnija faza u procesu kontrole kvalitete — audio-inspekcija. Pošto je matrica pozitiv, to je ona i prvi potomak acetatne ploče koji se može slušati na normalnom gramofonu. Slušaju je samo audio-inspektori koji su gotovo svuda u svijetu — po čudnom i neshvatljivom pravilu — žene. U kontrolnim kabinama, zvučno izoliranim, one imaju na raspolaganju stereo uređaje potpuno linearnih karakteristika. A da ne bi svaki od inspektora svojim proizvoljnim izrazima indicirao uočene greške na matrici, izradene su tabele s primjedbama: »eho«, »prasake«, »zvižduk«, »škrgut«, »grebanje«, »ck«, »rupas«, »prekide«, »mrlja«... i, najzad, ali važno, »bolje očistiti«. Čuje li nešto od toga, inspektor zaokruži vrstu defekta na priloženoj tabeli, a na matrici označi sumnjivu točku obojenim sapunom ili krejomom. Ponekad je dovoljno očistiti označenu brazdu fino izoštranim instrumentom, a nerijetko se cijela intervencija svodi na uklanjanje oštika prsta ili mrlje koja je ostala od pranja parom. Ako je greška neuklonjiva, matrica se šalje u rezačnicu da se usporedi sa studijskom vrpcom, da se ustanovi je li greška na vrpci, acetatnoj ploči ili na »master« negativu. Pokaže li se da na njima nema zapažene greške izradi se nova »majka«. Tek kad s uspjehom prođe sve ove rigorozne ispite, sposobna je da proizvede definitivni negativ, nazvan »stamper«, koji pod velikim pritiskom, u specijalnoj preši, »tiska« komercijalne ploče.